

ปักหมุดสถานีถัดไปของพลังงานหมุนเวียนในเวียดนาม

โดย ดร.รักษ วรรกิจโกศาทร

กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

หากกล่าวถึงประเทศที่มีการพัฒนาด้านพลังงานหมุนเวียนโดดเด่นที่สุดในอาเซียนในเวลานี้คงหนีไม่พ้นเวียดนาม ซึ่งเวียดนามมีการวางยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนในการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ รวมถึงการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ด้วยการผ่อนคลายนโยบายและ การเสนอสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน ตลอดจนการกำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าที่ น่าดึงดูดสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งทำให้เวียดนามกลายเป็นแหล่งลงทุนธุรกิจพลังงานหมุนเวียนที่สำคัญของนัก ลงทุนต่างชาติ รวมถึงผู้ประกอบการไทย จนสามารถก้าวขึ้นเป็นประเทศผู้นำด้านพลังงานหมุนเวียนของอาเซียน

ล่าสุดเวียดนามเตรียมประกาศใช้แผนพัฒนาพลังงานแห่งชาติฉบับที่ 8 (Power Development Plan VIII : PDP8) ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่นักลงทุนต่างชาติต่างให้ความสนใจ เนื่องจากแผนฉบับนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางการ พัฒนาและการลงทุนด้านพลังงานของเวียดนามในระยะข้างหน้า ซึ่งจะมีผลต่อแผนการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ อย่างมีนัยสำคัญ บทความฉบับนี้จะฉายภาพให้เห็นถึงโอกาสการลงทุนในอุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียนผ่าน 4 ก้าว่างใหม่ของเวียดนาม โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

New Leader : เวียดนาม...ประเทศผู้นำด้านพลังงานหมุนเวียนของอาเซียนในปัจจุบัน

เวียดนามเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเติบโตสูงเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชีย ซึ่ง IMF คาดว่าเศรษฐกิจเวียดนาม ปี 2565 จะขยายตัว 6% ขณะที่ในช่วง 5 ปีข้างหน้า (ปี 2565-2569) จะขยายตัวเฉลี่ยเกือบ 7% ต่อปี เศรษฐกิจที่ เติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่จะก้าวขึ้นเป็น ประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่ภายในปี 2578 ทำให้รัฐบาลเวียดนามคาดว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศมี แนวโน้มจะเพิ่มขึ้นราว 10-12% ต่อปี ไปจนถึงปี 2573 ขณะที่การผลิตไฟฟ้าในประเทศมีแนวโน้มไม่เพียงพอรองรับ ความต้องการใช้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น เวียดนามจึงต้องการการลงทุนเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในพลังงานหมุนเวียน ทั้งนี้ ในปี 2563 เวียดนามมีกำลังการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดอยู่ที่ 69,258 เมกะวัตต์ โดยแหล่งพลังงานหลักของเวียดนาม คือ เชื้อเพลิงฟอสซิล (ถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ) ซึ่งมีสัดส่วนราว 42.5% ของ กำลังการผลิตไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ พลังน้ำ (30%) พลังงานหมุนเวียน (25.7%) และนำเข้าไฟฟ้า (1.8%) สำหรับ ในช่วงปี 2562-2563 เวียดนามมีการลงทุนพลังงานหมุนเวียนโดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์อย่างก้าวกระโดด ทำ ให้กำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มขึ้นจากไม่ถึง 100 เมกะวัตต์ในปี 2561 เป็น 4,750 เมกะวัตต์ในปี 2562 (ก้าวแซ่งหน้าไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย) และเพิ่มขึ้นเป็น 16,640 เมกะวัตต์ในปี 2563 ทำให้เวียดนามติด 1 ใน 10 ประเทศที่มีกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สูงที่สุดในโลก

New Masterplan : แผน PDP 8...กุญแจสำคัญในการบรรลุเป้าหมายลดโลกร้อนของเวียดนาม

ปัจจุบันร่างแผน PDP 8 ยังอยู่ระหว่างการเตรียมเสนอให้นายกรัฐมนตรีเวียดนามอนุมัติ โดยร่างแผนดังกล่าว ผ่านการแก้ไขมาหลายครั้งจนทำให้การบังคับใช้ต้องเลื่อนออกไป ซึ่งการแก้ไขล่าสุดมีขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2565

หลังจากนายกรัฐมนตรีเวียดนามได้เข้าร่วมการประชุม COP 26 เมื่อช่วงปลายปีที่ผ่านมา และได้ให้คำมั่นต่อที่ประชุมว่าเวียดนามจะบรรลุเป้าหมายการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Carbon Emissions) ภายในปี 2593 ทำให้เวียดนามต้องปรับโครงสร้างแหล่งที่มาของพลังงานไฟฟ้าในร่างแผน PDP 8 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ Green Growth Strategy ซึ่งจะมีส่วนทำให้เวียดนามบรรลุเป้าหมาย COP 26

- **วัตถุประสงค์หลักของแผน PDP 8 :** ร่างแผน PDP 8 เป็นแผนพัฒนาพลังงานแห่งชาติในช่วงปี 2564-2573 และวิสัยทัศน์สู่ปี 2588 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตไฟฟ้า โดยเฉพาะจากพลังงานหมุนเวียน เพื่อทดแทนพลังงานหลักของประเทศอย่างเชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายสายส่งไฟฟ้า และการเชื่อมโยงโครงข่ายไฟฟ้าแห่งชาติเข้ากับประเทศเพื่อนบ้าน โดยกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า (MOIT) มีหน้าที่รับผิดชอบการวางแผนและดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนด

- **โครงสร้างแหล่งพลังงานที่นำมาผลิตไฟฟ้า :** ร่างแผน PDP 8 แสดงให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ด้านพลังงานของเวียดนามที่มุ่งลดการพึ่งพาแหล่งพลังงานจากฟอสซิล โดยเฉพาะถ่านหิน และกระจายสู่พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายให้พลังงานหมุนเวียนเป็นแหล่งพลังงานหลักของเวียดนามในอนาคต ทั้งนี้ ร่างแผน PDP 8 มีการเสนอให้จำกัดจำนวนโรงไฟฟ้าถ่านหินแห่งใหม่ให้ได้มากที่สุด โดยเวียดนามจะไม่อนุญาตให้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินแห่งใหม่ แต่โครงการที่ได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีเวียดนามภายใต้แผน PDP 7 ฉบับปรับปรุง และได้รับการประเมินจาก MOIT ว่ามีศักยภาพในการพัฒนาโครงการ จะได้รับอนุญาตให้ดำเนินการต่อได้ สำหรับกำลังการผลิตไฟฟ้าที่ขาดหายไปจากโรงไฟฟ้าถ่านหินที่ไม่ผ่านการประเมิน ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนหลายแห่งจะถูกทดแทนด้วยกำลังการผลิตจากโรงไฟฟ้าพลังงานลม และโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

เป้าหมายสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานประเภทต่าง ๆ

แหล่งพลังงาน	2363	ร่าง PDP 8 (ฉบับแก้ไขเดือนตุลาคม 2564)	
		2573	2588
ถ่านหิน	29.5%	28.3-31.2%	15.4-19.4%
ก๊าซธรรมชาติ	13.0%	21.1-22.3%	20.6-21.2%
พลังน้ำ	30.0%	19.4-20.5%	12.8-13.6%
นำเข้าไฟฟ้า	1.8%	3.0-4.0%	3.3-3.4%
พลังงานหมุนเวียน	25.7%	24.2-25.8%	39.7-42.5%
- พลังงานลม	0.9%	9.0-9.6%	18.4-20.8%
- พลังงานแสงอาทิตย์	24.0%	14.3-15.3%	19.3-19.7%
- พลังงานชีวมวล	0.8%	0.9%	2.0%

ที่มา : Baker McKenzie

New Target : พลังงานลมนอกชายฝั่ง...แหล่งพลังงานหมุนเวียนใหม่ที่เวียดนามมุ่งให้ความสำคัญ

ภายใต้แผน PDP เวียดนามให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนทุกประเภททั้งพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานชีวมวล โดยเฉพาะพลังงานลมนอกชายฝั่ง (Offshore Wind Power) ที่จะมีบทบาทสำคัญขึ้นมาก ซึ่งภายใต้แผน PDP 8 คาดว่ากำลังการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานลมนอกชายฝั่งจะมีมากถึง 3,000-5,000 เมกะวัตต์ภายในปี 2573 และเพิ่มขึ้นเป็นราว 36,000 เมกะวัตต์ภายในปี 2588 คิดเป็นสัดส่วนราว

11% ของกำลังการผลิตไฟฟ้าทั้งหมด จึงเห็นได้ว่านอกจากการลงทุนในโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ของเวียดนามที่ยังไปต่อได้ การลงทุนในโครงการพลังงานลมนอกชายฝั่งก็จะได้รับการสนับสนุนมากขึ้นไม่แพ้กัน ทั้งนี้ เวียดนามมีศักยภาพสูงในการพัฒนาพลังงานลมทั้งบนบกและนอกชายฝั่ง โดยเฉพาะในพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลบริเวณภาคกลางตอนใต้ อาทิ จ. Ninh Thuan จ. Binh Thuan และ จ. Binh Dinh ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเร็วลมเหมาะสมและมีระดับน้ำทะเลไม่ลึกเกินไป ทำให้เวียดนามมีโอกาสก้าวขึ้นเป็นประเทศแถวหน้าของอาเซียนในตลาดพลังงานลมนอกชายฝั่ง โดยในช่วงที่ผ่านมาเวียดนามดึงดูดการลงทุนในธุรกิจพลังงานลมได้ค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลเวียดนามมีนโยบายสนับสนุน โดยเฉพาะการกำหนดอัตรารับซื้อไฟฟ้า (Feed-in-Tariff : FiT) อย่างชัดเจนเป็นระยะเวลา 20 ปีสำหรับโครงการที่สามารถดำเนินการเชิงพาณิชย์ (Commercial Operation Date : COD) ได้ก่อนเดือนพฤศจิกายน 2564 และได้ขยายระยะเวลาการรับสิทธิ์ FiT ออกเป็นก่อนสิ้นปี 2566 เนื่องจากหลายโครงการได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามกำหนดเวลาเดิม สำหรับการสนับสนุนหลังจากนี้คาดว่าจะรัฐบาลเวียดนามจะเปลี่ยนไปใช้กลไกการประมูลราคาซื้อไฟฟ้าแทน ซึ่งยังคงต้องรอดความชัดเจนของนโยบายหลังการประกาศใช้แผน PDP 8

New Challenge : โอกาสการลงทุนพลังงานหมุนเวียนในเวียดนามยังเปิดกว้าง...แต่มีความท้าทายรออยู่

ร่างแผน PDP 8 มีการเสนอสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนในโครงการพลังงานหมุนเวียน โดยเฉพาะมาตรการลดหย่อนภาษีสูงสุดถึง 15 ปี โดยผู้พัฒนาโครงการพลังงานหมุนเวียนจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนาน 4 ปี และจะเสียภาษีในอัตรา 5% เป็นเวลา 9 ปี และ 10% เป็นเวลา 2 ปี หลังจากนั้นจึงจะเสียภาษีในอัตราปกติที่ 20% นอกจากนี้ ยังได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์และเครื่องจักรที่เป็นส่วนหนึ่งของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร รวมถึงสิทธิพิเศษในการเช่าที่ดินตามข้อกำหนดของแต่ละจังหวัด อย่างไรก็ตาม แม้โอกาสการลงทุนยังเปิดกว้าง แต่การลงทุนในโครงการพลังงานหมุนเวียนในเวียดนามยังคงมีความเสี่ยงจากแนวทางการรับซื้อไฟฟ้าที่ยังต้องรอดความชัดเจน ประกอบกับเวียดนามยังมีปัญหาด้านระบบสายส่งไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอรองรับปริมาณไฟฟ้าจำนวนมากได้ ซึ่งที่ผ่านมาถือเป็นความเสี่ยงที่ผู้ประกอบการในโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ต้องเผชิญ เนื่องจากบางพื้นที่มีการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์มากเกินไปเกินความสามารถของระบบสายส่ง ทำให้เกิดปริมาณไฟฟ้าส่วนเกินที่เข้าสู่ระบบสายส่งไฟฟ้าไม่ได้ ผู้ประกอบการหลายรายจึงต้องปรับลดกำลังการผลิตและทำให้ประสิทธิภาพขาดทุนตามมา ทั้งนี้ รัฐบาลเวียดนามได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวและได้ออกกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการไฟฟ้า (Law on Electricity) ฉบับใหม่ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565 ซึ่งอนุญาตให้ภาคเอกชนสามารถลงทุนในระบบสายส่งไฟฟ้าได้ จากเดิมที่ผูกขาดโดยภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการระบบสายส่งไฟฟ้าที่มีเสถียรภาพ กฎหมายดังกล่าวจึงเปิดโอกาสให้นักลงทุนสามารถเข้าไปขยายการลงทุนได้มากขึ้นในธุรกิจพลังงาน ซึ่งถือเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มเติบโตได้อีกมากในเวียดนาม

ที่ผ่านมา EXIM BANK ได้บุกเบิกการสนับสนุนโครงการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในโครงการพลังงานหมุนเวียนในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งประเทศในกลุ่ม CLMV กลุ่มตลาดใหม่ และกลุ่มตลาดหลักที่ยังมีช่องว่าง เพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติและนโยบายภาครัฐในการสร้างหลักประกันให้ประชาชนเข้าถึงพลังงานในราคาที่ย่อมเยา ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพสามารถขยายการลงทุนไปต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ผ่านเครื่องมือทางการเงินที่ครบวงจร นอกจากนี้

EXIM BANK ยังได้เปิดสำนักงานผู้แทนแห่งที่ 4 ในนครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564 เพื่ออำนวยความสะดวกทางธุรกิจให้กับผู้ประกอบการไทยในการขยายการค้าการลงทุนในตลาดเวียดนาม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย Dual-track Policy ของ EXIM BANK ในการสนับสนุนผู้ประกอบการไทยภายใต้บทบาทธนาคารเพื่อการพัฒนา ควบคู่กับการทำหน้าที่ศูนย์บริการที่ครบวงจรเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศให้แก่ SMEs ในตลาดเวียดนาม

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด